

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wsie i miasteczka katalizatorami rozwoju obszarów wiejskich – wyzwania i możliwości”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2018/C 081/03)

Sprawozdawca: **Tom JONES**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	22.9.2016
Podstawa prawna	Art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	3.10.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.10.2017
Sesja plenarna nr	529
Wynik głosowania	129/0/1
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

Wnioski

1.1. EKES uważa, że choć w wielu wsiach i miasteczkach zaburzona została zrównoważona struktura populacji, a tradycyjna działalność gospodarcza ulega ograniczeniu, to istnieje wystarczająco dużo przykładów stosowania dobrych praktyk, by optymistycznie patrzeć w stabilną przyszłość wielu – jeśli nie wszystkich – osad wiejskich. Takie osady mogą stać się katalizatorami szerszej odnowy i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

1.2. Niemniej to, czy te optymistyczne prognozy się ziszczą, zależeć będzie od długotrwałych i kompleksowych starań, które powinny angażować ludzi i zasoby finansowe na wszystkich szczeblach sprawowania rządów i we wszystkich trzech sektorach – prywatnym, publicznym i obywatelskim.

Zalecenia

1.3. EKES w pełni popiera inicjatywę Komisji Europejskiej dotyczącą inteligentnych wsi, zwłaszcza ze względu na obietnice w zakresie współpracy między poszczególnymi dyrekcjami generalnymi Komisji. Choć nieodzowne są tu krajowe i regionalne programy rozwoju obszarów wiejskich, którymi DG ds. Rolnictwa zarządza wspólnie z państwami członkowskimi, to jednak bez dodatkowych inwestycji publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym środki z tych programów nigdy nie będą wystarczające. EKES odnotowuje i popiera przygotowywaną opinię Komitetu Regionów w sprawie inteligentnych wsi ⁽¹⁾.

1.4. Szybkie łącza szerokopasmowe – zarówno ruchome, jak i stacjonarne – są kluczowe, aby można było mieć nadzieję na zapewnienie rozwoju gospodarczego i społecznego inteligentnie rozwiniętych wsi i miasteczek. Należy przy tym zapewnić pełną dostępność tych łącz, co gwarantuje mechanizm przekrojowego uwzględniania rozwoju obszarów wiejskich w strategiach politycznych (ang. rural proofing) przedstawiony w deklaracji Cork 2.0 z 2016 r.

1.5. Usługi publiczne w zakresie edukacji, szkoleń, opieki zdrowotnej i społecznej oraz opieki nad dziećmi powinny być dostępne i zintegrowane. Powinny także w innowacyjny sposób wykorzystywać osiągnięcia technologiczne.

⁽¹⁾ Rewitalizacja obszarów wiejskich dzięki inteligentnym wsiom (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

1.6. Organy odpowiedzialne za planowanie na obszarach wiejskich powinny zdecydowanie wspierać proces umożliwiający odnawianie zbędnych budynków we wsiach i miasteczkach, zapewniając niskie stawki dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność oraz wkłady kompensacyjne pobierane od przedsięwzięć handlowych na obrzeżach miasteczek. Przy udostępnianiu takich odnowionych budynków należy wziąć pod uwagę potrzeby lokalnych organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego i publicznego.

1.7. Kolejnym wyzwaniem są słabe połączenia transportowe, przy czym w wypadku wycofania się sektora prywatnego zaleca się współdzielenie środków transportu oraz korzystanie z autobusów i samochodów należących do lokalnej społeczności.

1.8. Tam, gdzie to możliwe, należy zachęcać pracodawców do wspierania pracy zdalnej i wykorzystywania potencjalnych korzyści wynikających z partnerstw obszarów wiejskich i miejskich. W tym kontekście doniosłe znaczenie mają wkład agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz działań związanych z ochroną zdrowia, a także oznakowanie lokalnych produktów rolnych i rzemieślniczych oraz rozszerzenie katalogu wydarzeń kulturalnych i historycznych. Dzięki wsparciu udzielanemu w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich przedsiębiorcy prowadzący działalność mają możliwość przyciągnąć inwestycje wewnętrzne oraz opracowywać i sprzedawać produkty o wartości dodanej.

1.9. Zarządzanie na najniższym szczeblu lokalnym pozostaje sprawą krajową lub regionalną. Trzeba jednak nadać wsiom i miasteczkom większe uprawnienia oraz zapewnić im dostęp do środków finansowych, aby mogły one odgrywać wiodącą rolę i odpowiadać na potrzeby zamieszkałych w nich obywateli.

1.10. Należy w pełni wspierać inicjatywę LEADER i lokalne grupy działania zarówno w wysiłkach na rzecz rozwoju lokalnego poprzez zachęcanie różnych podmiotów prowadzących działalność – tak prywatnych, jak i nienastawionych na zysk – do rozpoczynania i rozwijania działalności, jak również w staraniach na rzecz zapewnienia klimatu zaangażowania i wsparcia na szczeblu lokalnej społeczności. W ramach zacieśnionej współpracy wysiłki te można by rozszerzyć dzięki wykorzystaniu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

1.11. Mieszkańcy wsi i miasteczek powinni przede wszystkim zaangażować się w poczucie wspólnoty, które zachęca do wyłonienia przywództwa w obrębie samej społeczności. Przywództwo powinno być promowane przez szkoły i miejscowych doradców. Nowi przywódcy potrzebują pełnego wsparcia agencji doradczych i organizacji pozarządowych, które mają dostęp do najlepszych praktyk i podobnych przedsięwzięć.

1.12. Nowo powstające inteligentne wsie powinny stać się przykładem na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym. Instytucje UE i inne zainteresowane strony powinny organizować coroczny dzień obchodów z myślą o promowaniu tych społeczności wsi i miasteczek, które osiągnęły spójność i mogą pochwalić się sukcesami.

1.13. EKES wspiera – z myślą o wzmocnieniu i rozwijaniu poczucia rzeczywistego partnerstwa między miastami i sąsiednimi osadami – zalecenia zawarte w dokumencie inicjatywy R.E.D.⁽²⁾ z 2016 r. pt. „Making Europe Grow with its Rural Territories” [Zapewnienie rozwoju Europy i jej obszarów wiejskich] oraz projekt pilotażowy Twin Towns organizacji Carnegie Trust. Zasady zrównoważonego rozwoju i gospodarki o obiegu zamkniętym powinny stosować się do partnerstw między obszarami miejskimi i wiejskimi.

1.14. EKES popiera wezwanie – zawarte w manifestie obszarów wiejskich Europy przyjętym przez drugi Europejski Parlament Wiejski w listopadzie 2015 r. – do „ściślejszej współpracy między społecznościami, organizacjami i władzami na obszarach wiejskich i miejskich w celu osiągnięcia pełnych korzyści z powiązań społecznych, kulturowych i gospodarczych, które taka współpraca może przynieść, a także do ożywionej wymiany pomysłów i dobrych praktyk między podmiotami zaangażowanymi na obszarach wiejskich i miejskich”.

1.15. EKES zaleca, aby Europejski Bank Inwestycyjny, zgodnie z obietnicą zawartą w programie na lata 2017–2019, opracował dostosowane do indywidualnych potrzeb systemy wspierania małych przedsiębiorstw wiejskich, zarówno prywatnych, jak i społecznych – w tym spółdzielni.

1.16. Należy wspierać Europejską Radę Młodych Rolników (CEJA) i inne organizacje reprezentujące młodzież, tak aby otworzyć drogę dla zaistnienia forów młodzieżowych w lokalnych społecznościach, co pozwoli ożywić działania na rzecz spełnienia potrzeb i aspiracji tych osób. Osoby te muszą zyskać większą możliwość wypowiedzenia się na temat rozwiązań w dziedzinie gospodarki i społeczeństwa, a potrzeby w zakresie szkolenia, doradztwa i wsparcia finansowego należy dostosować do ich aspiracji.

⁽²⁾ R.E.D.: Rurality – Environment – Development [Obszary wiejskie – środowisko – rozwój].

1.17. Numer 11 na liście celów zrównoważonego rozwoju ONZ odnosi się do miast i społeczności. Zrównoważone wsie i miasteczka należy uwzględnić jako „społeczności”.

1.18. Wartości kulturowe, jakie można znaleźć we wsiach i miasteczkach, powinny zajmować poczesne miejsce w promocji Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego przypadającego w 2018 r. oraz w inicjatywach organizowanych w trakcie tego roku. Ważną rolę w promocji tradycji i kultury mogą odegrać starsi mieszkańcy wsi i warto tworzyć im warunki do aktywnego działania w tym zakresie.

1.19. Komitet zaleca dzielenie się „dobrymi praktykami” na wszystkich szczeblach. Takie podejście przyjęto już w ramach organizacji ENRD, ELARD, Ecovast i ERP i można je również znaleźć w publikacji pt. „The best Village in the World” [Najlepsza wieś na świecie] ⁽³⁾.

2. Wprowadzenie

2.1. Istotną część Europy stanowią obszary wiejskie, które zapewniają utrzymanie kluczowej działalności w sektorze rolnym i leśnym. Społeczności miasteczek i wsi leżą w obrębie obszarów wiejskich i stanowią ich część; były one zawsze miejscem, gdzie ludzie jednocześnie mieszkają i pracują.

2.2. Miasteczka na obszarach wiejskich stanowią ośrodki dla otaczającego zaplecza złożonego z wsi i osad. Miasteczka z kolei leżą na zapleczu wielkich obszarów miejskich. Wszystkie te struktury są wzajemnie od siebie zależne. Są zasadniczymi podmiotami w partnerstwach miejsko-wiejskich – koncepcji promowanej przez DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej ⁽⁴⁾ i OECD, w ramach której obie strony mają równy status, jeśli chodzi o planowanie przyszłości i zarządzanie nią. Wsie i miasteczka w całej Europie musiały stawić czoła wielu przemianom – zarówno gospodarczym, jak i społecznym – i wciąż zmagają się z koniecznością dostosowania do obecnie panujących warunków.

2.3. Wsie i miasteczka stanowią – obok rolnictwa i leśnictwa – „szkielet” obszarów wiejskich, zapewniając miejsca pracy, usługi i edukację, służące zarówno samym wsiom i miasteczkom, jak i zapleczu złożonemu z wiosek i osad. Miasteczka z kolei są częścią zaplecza większych miast. Tworzy to związek pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi, który charakteryzuje każdy region. Obszary miejskie i wiejskie świadczą sobie wzajemnie usługi – obszary miejskie są zależne od obszarów wiejskich w zakresie zaopatrzenia w żywność i są gotowym rynkiem dla produktów ze wsi, podczas gdy obszary wiejskie oferują rekreację i spokój mieszkańcom miast.

2.4. Na wielu obszarach wiejskich istnieje silna tradycja poczucia przynależności do wspólnoty. Ta tradycja słabnie, a wiele bardziej odległych obszarów wiejskich podupada i pustoszeje.

3. Szczególne wyzwania

3.1. W kilku ostatnich dziesięcioleciach społeczności wiejskie musiały zmierzyć się z wyzwaniami wynikającymi z dążeń do centralizacji wielu usług, motywowanych ekonomią skali, a także z wyzwaniami wynikającymi z przemian w zakresie transportu i podróżowania oraz współczesnych przemian w trybie życia. Lokalne przedsiębiorstwa usługowe wyprowadzają się ze wsi; wiele sklepów, usług bankowych i pocztowych znika, a małe szkoły wiejskie są zamykane.

3.2. Choć obszary wiejskie ukrywają bezrobocie, jako że liczba bezrobotnych jest niewielka w porównaniu z obszarami miejskimi, to bezrobotni napotykać na dodatkowy problem dostępu do pomocy ośrodków wsparcia zatrudnienia, które znajdują się w miastach, a ponadto dotyka ich problem pogarszających się publicznych połączeń transportowych na obszarach wiejskich. Bezrobocie może być niskie, ponieważ wielu młodych ludzi wyjechało w poszukiwaniu szkoleń, wykształcenia lub zatrudnienia, a wielu z tych, którzy pozostali, pracuje za niskie wynagrodzenie.

3.3. Środki publiczne – tak istotne dla wsparcia społeczności wiejskich – są pod coraz większą presją budżetową ze względu na ogólny wzrost kosztów utrzymania i wzrost kosztów świadczenia usług.

3.4. Inwestycje w drogi i autostrady zachęcają do korzystania z prywatnego samochodu jako najłatwiejszego sposobu dotarcia do pracy. Ludzie są obecnie w o wiele większym stopniu gotowi podróżować na dalsze odległości, ale to z kolei doprowadziło do tego, że są w mniejszym stopniu zależni od zatrudnienia lub świadczenia usług w społeczności lokalnej.

⁽³⁾ Autorstwa Ulli Herlitz i współpracowników; jest to praktyczny przykład najlepszych praktyk – ENRD: Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich; ELARD: Europejskie Stowarzyszenie Liderów na rzecz Rozwoju Rolnictwa; Ecovast: Europejska Rada ds. Wsi i Miasteczek.

⁽⁴⁾ Ecovast była częścią dawnej sieci RURBAN DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej.

3.5. Wzorce konsumenckie zmieniły się. Ludzie często robią zakupy tam, gdzie pracują, co zazwyczaj oznacza duże miasto lub miasto, a nie swoją wieś lub miasteczko. Dokonują też zakupów przez internet, z dostawą towarów do domu. To wszystko złożyło się na upadek lokalnych sklepów.

3.6. Młodzi ludzie wyjeżdżają z obszarów wiejskich, aby znaleźć szkolenia, wykształcenie i pracę w miastach. Aby przyciągnąć te osoby z powrotem do społeczności wiejskich, konieczne jest utrzymanie miejsc pracy na obszarach wiejskich. Głos młodych ludzi powinien jak najszybciej zabrzmieć w sercu demokracji lokalnej. Należy wspierać reprezentatywne organizacje młodzieżowe, by zachęcać je do udziału w sprawowaniu rządów. Podobnie, agencje gospodarcze i społeczne powinny wypróbować na ludziach młodych swoje porady i wsparcie finansowe.

3.7. Spójność międzypokoleniowa ulega osłabieniu ze względu na brak równowagi liczebnej między grupami wiekowymi. Bardzo ważne jest udostępnienie na obszarach wiejskich środków w zakresie zatrudnienia, dostosowanych do indywidualnych potrzeb, jak również szkół i opieki nad dziećmi oraz mieszkań w przystępnych cenach, by umożliwić młodym ludziom i rodzinom z dziećmi pozostanie w społecznościach wiejskich lub powrót do nich. Czasami mieszkańcy społeczności lokalnych mają inne poglądy na lokalną działalność gospodarczą. Konieczne jest prowadzenie dialogu i zrozumienie, aby móc wyważyć potrzebę spokoju i odpowiednie inicjatywy w zakresie tworzenia miejsc pracy.

4. Możliwości

4.1. Inicjatywa Komisji dotycząca inteligentnych wsi ma zasadnicze znaczenie, zwłaszcza ze względu na obietnice w zakresie współpracy między poszczególnymi dyrekcjami generalnymi Komisji. Sam program rozwoju obszarów wiejskich DG ds. Rolnictwa nie pozwoli zainwestować wystarczających środków w tę inicjatywę i konieczne jest zaangażowanie innych dyrekcji generalnych oraz prowadzenie inwestycji publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. Po ocenie tej inicjatywy pilotażowej należy uwzględnić ją w każdym nowym programie wspólnej polityki rolnej i w programach regionalnych, a następnie wdrażać ją w taki sposób, aby w ramach ożywienia obszarów wiejskich objęła miasteczka.

4.2. Zasadnicze znaczenie dla wszystkich obszarów wiejskich ma łączność szerokopasmowa. Poprawa dostępności łączności szerokopasmowej – zarówno ruchomej, jak i stacjonarnej – mogłaby pomóc w prowadzeniu różnego rodzaju działań. Dotyczy to nie tylko rozwoju przedsiębiorstw i możliwości pracowania z domu, ale również poprawy jakości codziennego życia. Poprawa taka mogłaby umożliwić naukę online, dostęp do lepszej opieki zdrowotnej i sprzedaży usług dostępnych online. Istnieją już przykłady dobrych praktyk, gdy poprawa dostępu do internetu na obszarach wiejskich przyniosła korzyści społecznościom. Należałoby udostępnić podstawowe szkolenia z zakresu korzystania z internetu, zwłaszcza dla starszych obywateli.

4.3. Tam, gdzie to możliwe, należy zachęcać pracodawców do wspierania pracy zdalnej i wykorzystywania potencjalnych korzyści wynikających z partnerstw obszarów wiejskich i miejskich. Dzięki wsparciu udzielanemu w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich przedsiębiorcy prowadzący działalność mają możliwość przyciągnąć inwestycje wewnętrzne oraz opracowywać i sprzedawać produkty o wartości dodanej, takie jak żywność, napoje, dziedzictwo krajobrazowe i historyczne, działalność kulturalna, zdrowotna i rekreacyjna. Jednocześnie zaś mogą zapewnić dalsze przekazywanie umiejętności rzemieślniczych i środowiskowych właściwych dla obszarów wiejskich.

4.4. Należy zapewnić zintegrowany i połączony charakter usług publicznych w zakresie edukacji, szkoleń, opieki zdrowotnej i społecznej, przy czym usługi te powinny w sposób innowacyjny wykorzystywać osiągnięcia technologiczne, tak aby uniknąć dyskryminacji i wykluczenia, w szczególności osób starszych i nastolatków mieszkających na obszarach wiejskich. Rozproszone urzędy państwowe mogłyby stanowić przykład, jak zmniejszać nasycenie i zanieczyszczenie miast i obszarów miejskich, a jednocześnie promować poczucie sprawiedliwości na obszarach wiejskich. Władze lokalne odgrywają kluczową rolę w planowaniu na obszarach wiejskich i zapewnianiu pozytywnych działań w społecznościach wiejskich, dzięki czemu stymulują i wspierają perspektywy na przyszłość. Różne służby mogą wspólnie użytkować jeden budynek, a opuszczone budynki można przystosować do nowych zastosowań biznesowych, tworząc miejsca pracy, które mogą oferować szanse na dalszy rozwój działalności gospodarczej. Przy udostępnianiu takich odnowionych budynków należy wziąć pod uwagę potrzeby lokalnych organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego i publicznego.

4.5. Należy podjąć wysiłki, by rozwinąć poczucie rzeczywistego partnerstwa między (dużymi) miastami i sąsiednimi osadami, tak aby dzielić na wzajemnie uznawanych zasadach poczucie przynależności i identyfikacji oraz wspólnie prowadzić inwestycje. R.E.D. wraz z innymi organizacjami zaleciło w 2016 r. europejską strategię polityczną na rzecz obszarów wiejskich do 2030 r.⁽⁵⁾ Innym przykładem podejmowanych działań jest projekt pilotażowy Twin Town organizacji Carnegie Trust. Zasady zrównoważonego rozwoju i gospodarki o obiegu zamkniętym powinny stosować się do partnerstw między obszarami miejskimi i wiejskimi.

⁽⁵⁾ „Making Europe Grow with its Rural Territories” [Zapewnienie rozwoju Europy i jej obszarów wiejskich].

4.6. Drugi Europejski Parlament Wiejski w listopadzie 2015 r. przyjął manifest obszarów wiejskich Europy. Sieć Europejskiego Parlamentu Wiejskiego z partnerami z 40 krajów europejskich podejmuje działania dotyczące kwestii określonych w manifestie. Podejmuje starania na rzecz „ściślejszej współpracy między społecznościami, organizacjami i władzami na obszarach wiejskich i miejskich w celu osiągnięcia pełnych korzyści z powiązań społecznych, kulturowych i gospodarczych, które taka współpraca może przynieść, a także na rzecz ożywionej wymiany pomysłów i dobrych praktyk między podmiotami zaangażowanymi na obszarach wiejskich i miejskich”. Prace prowadzone są wśród wszystkich partnerów i dotyczą różnych kwestii takich jak: „miasteczka”, „zrównoważone usługi i infrastruktura” oraz „zintegrowany rozwój obszarów wiejskich i LEADER/rozwój lokalny kierowany przez społeczność”; zakończą się one przedstawieniem i omówieniem sprawozdania podczas trzeciego Europejskiego Parlamentu Wiejskiego w Venhorst (Niderlandy) w październiku 2017 r.

4.7. Europejski Bank Inwestycyjny, zgodnie z obietnicami zawartymi w programie na lata 2017–2019, powinien opracować dostosowane do indywidualnych potrzeb systemy wsparcia małych przedsiębiorstw wiejskich – zarówno prywatnych, jak i społecznych – w tym spółdzielni. Przykładem takich działań może być wsparcie dla przedsiębiorstwa Niki's Sweets w Agros w Górach Troodos na Cyprze.

4.8. Na obszarach wiejskich bardzo aktywny jest sektor wolontariatu, który pomaga koordynować działania i organizować współpracę mieszkańców. Przedsiębiorstwa społeczne i wspólnotowe, takie jak 300 przedsiębiorstw społeczno-gospodarczych w Danii, które mają prawo stosować znak „RSV” oznaczający zarejestrowane przedsiębiorstwo społeczno-gospodarcze (RSV – Registreret Socialøkonomisk Virksomhed), czy kawiarnia Cletwr w środkowej Walii, w coraz większym stopniu przyczyniają się do zastępowania utraconych usług publicznych i prywatnych. Ich starania są zgodne z ideami społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Istotne znaczenie dla tworzenia i zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw społecznych i wspólnotowych ma wsparcie i doradztwo organizacji takich jak Fundacja Plunketta.

4.9. Mieszkańcy wsi i małych miasteczek reprezentują różne środowiska i wszyscy muszą mieć prawo głosu w swych społecznościach lokalnych. Organy administracji publicznej najniższego szczebla – rady parafialne (sołectwa) lub (niewielkie) gminy – również powinny brać udział w lokalnym procesie decyzyjnym. Należy je wzmocnić i zwiększyć ich uprawnienia, aby mogły zaspokoić tę potrzebę. Ludzie są dumni ze swoich lokalnych społeczności; można to uznać za zasób i wykorzystać do zachęcania innych do angażowania się. Emerytowani przedsiębiorcy i osoby, które pracowały w sektorze publicznym lub społecznym, mają wiele umiejętności do zaferowania. Programy europejskie i lokalne pozwalają zrealizować projekty, które wspierają rozwój lokalnych partnerstw w danej wsi lub miasteczku; w ramach tego procesu wyłoniło się wielu przedsiębiorców społecznościowych. Pochodzą oni ze wszystkich sektorów i stali się ambasadorami swoich społeczności.

4.10. Wsie i miasteczka są ważną częścią kultury Europy. Często utrzymują swoje lokalne zwyczaje i tradycje. Miejscowości na obszarach wiejskich mają zazwyczaj „walor historyczny”, a ich architektura odzwierciedla lokalne materiały budowlane i przemiany stylów na przestrzeni wielu wieków. W centrach miasteczek zwykle zachowało się więcej lokalnych przedsiębiorstw i mniej jest standardowych fasad właściwych dla sieci handlowych – tak jak w centrach większych miast. Małe miejscowości na obszarach wiejskich są również ściśle powiązane z krajobrazem, wśród którego są położone, a położenie to jest elementem atmosfery wsi i miasteczka i odzwierciedla bardzo zróżnicowane pochodzenie osad – pozycje obronne na szczycie wzgórza, miejsce przeprawy, przystań, brzeg jeziora, wyspa, wybrzeże itp. Wartości kulturowe, jakie można znaleźć we wsiach i miasteczkach, powinny zajmować poczesne miejsce w promocji Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego przypadającego w 2018 r. oraz w inicjatywach organizowanych w trakcie tego roku. Ważną rolę w promocji tradycji i kultury mogą odegrać starsi mieszkańcy wsi i warto tworzyć im warunki do aktywnego działania w tym zakresie.

4.11. Wsie i miasteczka posiadają cenne atuty, które mogą wykorzystać w celu utrzymania lub rozwinięcia lokalnej gospodarki. Są one powiązane z lokalną produkcją rolną, leśną i energetyczną, agroturystyką, turystyką na obszarach wiejskich, turystyką związaną ze zdrowiem, festiwalami kulturalnymi oraz ochroną środowiska i edukacją. W całej Europie istnieją setki przykładów takich działań – choćby Kozard na Węgrzech i Alston Manor w Anglii – z których inni mogą skorzystać. Cenny wkład w opisanie i zrozumienie znaczenia roli, jaką odgrywają wsie i miasteczka, wnosi również przygotowane przez Ecovast sprawozdanie „The Importance of Small Towns” [Znaczenie małych miast].

4.12. Przyszła polityka dotycząca obszarów wiejskich, którą entuzjastycznie przyjęto na konferencji Cork 2.0 we wrześniu 2016 r., powinna pomóc państwom członkowskim i regionom w opracowywaniu polityk wsparcia obszarów wiejskich oraz zachęcaniu do realizacji projektów w ramach programów europejskich. Wdrożenie przedstawionego na konferencji Cork 2.0 mechanizmu przekrojowego uwzględniania rozwoju obszarów wiejskich w strategiach politycznych ma zasadnicze znaczenie dla UE, państw członkowskich i regionów.

4.13. Promowane przez UE metoda LEADER i rozwój lokalny kierowany przez społeczność zapewniają narzędzia wspomagające wzmocnienie społeczności wiejskich i zwiększanie ich kompetencji. Inicjatywa LEADER i lokalne grupy działania mogą wspierać lokalne wysiłki na rzecz rozwijania przedsiębiorstw – zarówno prywatnych, jak i nienastawionych na zysk – oraz na rzecz rozpoczynania i rozwijania działalności, a także starania na rzecz zapewnienia klimatu zaangażowania i wsparcia na szczeblu lokalnej społeczności. Inicjatywa LEADER była do 2014 r. wspierana z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, ale od 2015 r. również inne fundusze strukturalne i inwestycyjne mogą wdrażać tę metodologię w ramach wykorzystywania wielu funduszy i stosowania rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Wymaga to ściślejszej współpracy, której dobrym przykładem mogą być IRD Duhallow, SECAD w hrabstwie Cork i PLANED w Walii, od wielu lat wdrażające oddolny rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

4.14. W ramach programów europejskich wiele projektów na obszarach wiejskich umiejętnie wykazuje olbrzymią różnorodność „dobrych praktyk” w miasteczkach i wsiach. Dobre praktyki wskazują również na konieczność istnienia podmiotów pośredniczących, które wspierają przedsiębiorców i małe grupy, a także na znaczenie tych podmiotów.

Bruksela, dnia 18 października 2017 r.

George DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
